

17.9.2019

Sosiaalisesti kestävä Suomi

Kirsi Varhila

Lähteet: Seppo.Koskinen, Pasi Moisio & työryhmä, THL

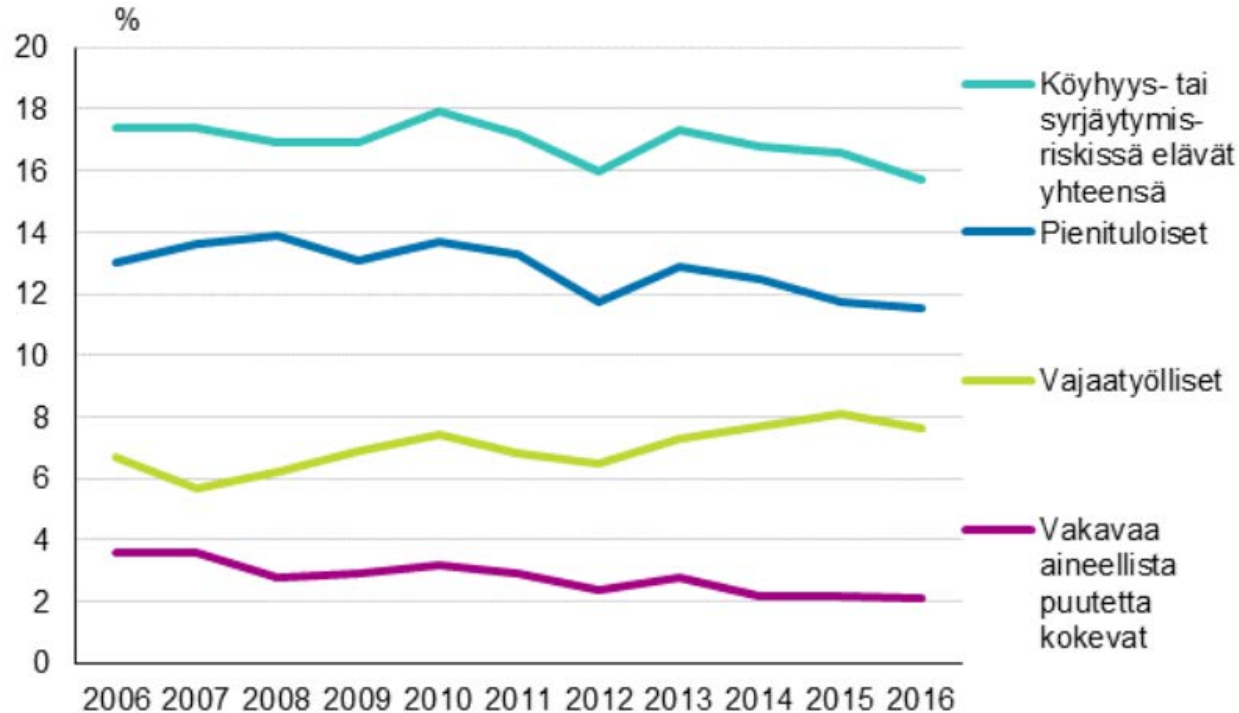

TALOUDELLINEN ERIARVOISUUS ON SÄILYNYT SUOMESSA ENNALLAAN

- Tuloerot kasvoivat 1990-luvun puolivälistä aina vuoteen 2008.
- Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen tuloerot ovat pysyneet osapuilleen samana.
- Mutta tuloluokkien kehitys on ollut eritahtista
 - Varsinkin ylin tulokymmenyksen tulokehitys erkaantui muista
 - Absoluuttiset tuloerot kasvaneet
- Koetut toimeentulo-ongelmat ja pienituloisuus ovat pysyneet samalla tasolla 2010-luvulla.

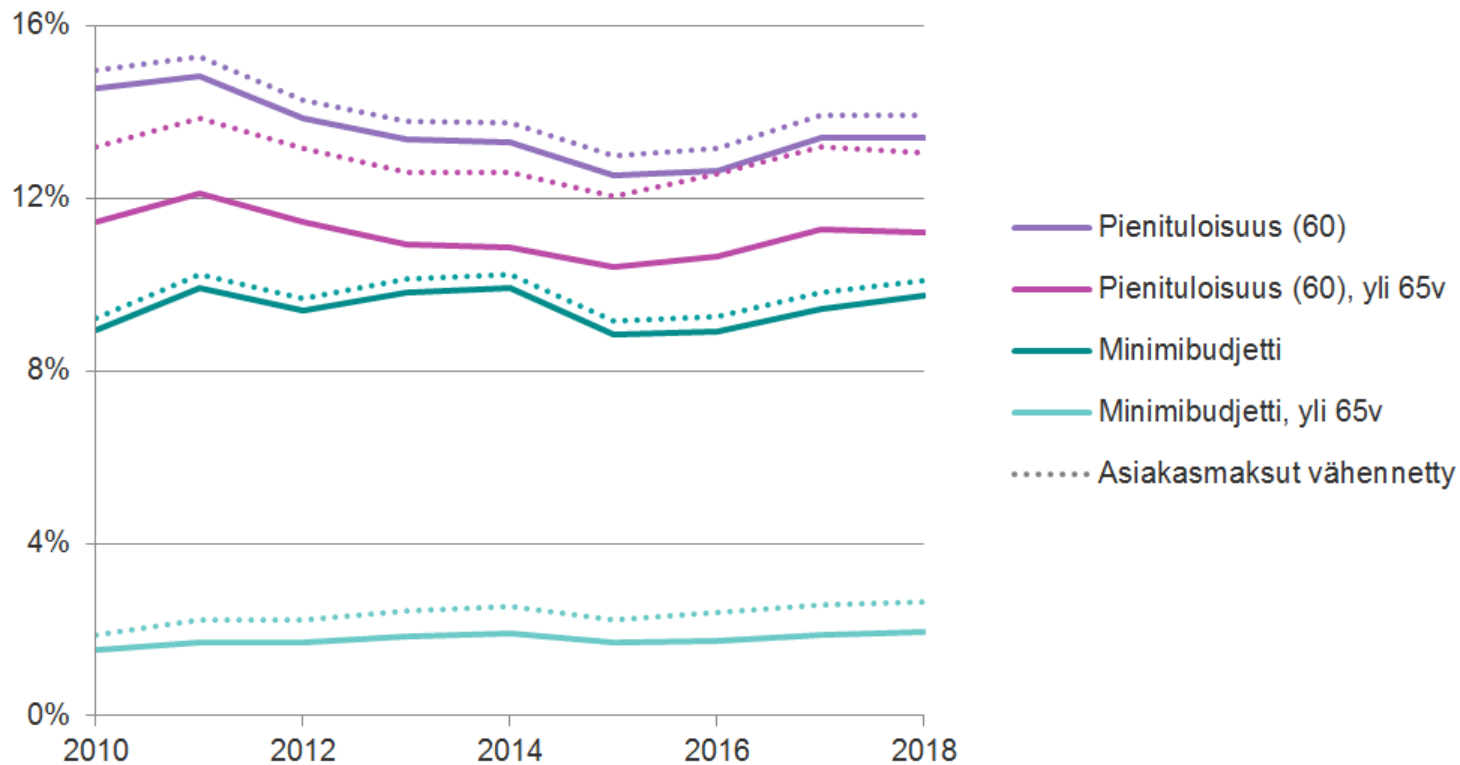

... MUTTA KÖYHYYS- TAI SYRJÄYTYMISRISKISSÄ ELÄVIÄ EDELLEEN PALJON (OSUUS VÄESTÖSTÄ SUOMESSA)

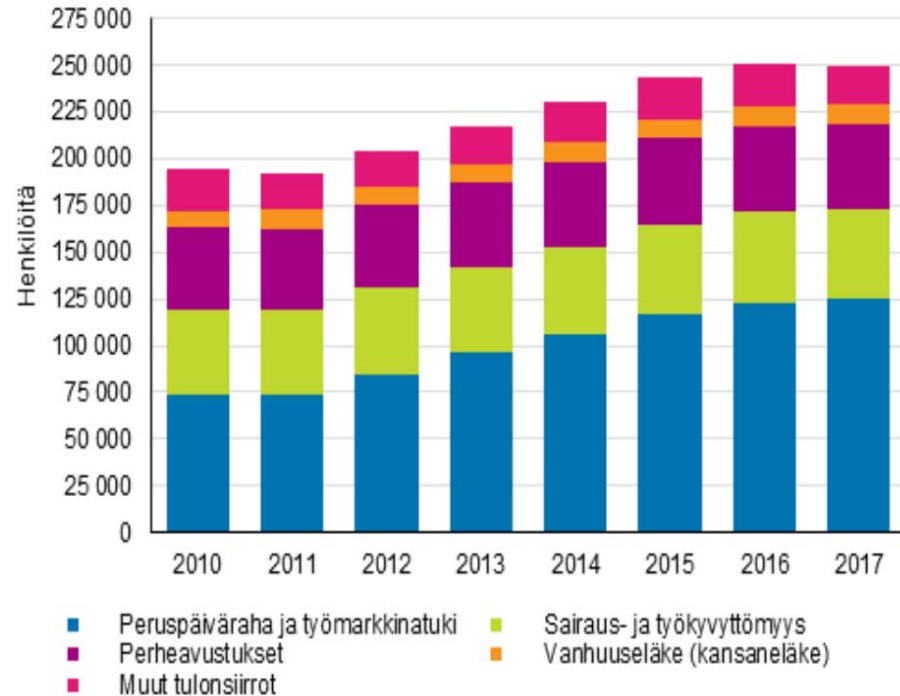
SOTE-ASIAKASMAKSUT LISÄÄVÄT KÖYHYTTÄ

YHÄ USEAMPI ON PERUSTURVAN VARASSA

- Viimeisen 10 vuoden aikana toimeentulo-ongelmat ja pienituloisuus ennallaan
- **Mutta 250 000 henkilöä elää kokonaan perusturvan varassa**
- Noin puolella perusturvan varassa elävistä kotitalouden pääasiallinen tulonlähde on **työttömyysetuudet**
- Toisella puoliskolla pääasiallinen tulonlähde **eläkkeet tai erilaiset etuudet ja tulonsiirrot**

SOSIAALISEN TAUSTAN JA YLISUKUPOLVISUUDEN MERKITYS: LASTENSUOJELU

- Kodin ulkopuolelle sijoitettuja 18 500;
 - lähes kaikkien **vanhemmat olivat saaneet toimeentulotukea**
- **Riski** joutua kodin ulkopuolelle sijoitetuksi oli 14-kertainen niillä 0-6 -vuotiailla, joiden vanhemmat olivat saaneet **pitkäaikaisesti toimeentulotukea**
- Alle 13-vuotiaana pitkäaikaisesti sijoitetuista lapsista 60 prosentilla oli vanhemmat, joilla oli ollut kolme tai neljä kuormittavaa tekijää elämässään (matala koulutus, pitkäaikainen toimeentulotuen saanti, psykiatrinen dg., muutokset perhesuhteissa)
- Vaativan lastensuojelun asiakkaiden sosioekonominen tilanne oli keho.
 - Alle kouluikäisten lasten äideistä joka neljäs (26 %) oli eläkkeellä tai pitkäaikaissairaita
 - Lähes yhtä moni oli työttömänä (23 %)
 - Äideistä lähes puolet oli kokonaan vailla työkokemusta tai sitä oli vähän
 - Isistä noin kolmannes oli vailla työkokemusta tai sitä oli vähän.
- Alle kouluikäisen lapsen sijoituksissa kodin ulkopuolelle perheen tilanne oli usein monitahoisesti vaikea.
- **Huosta-** tutkimuksen mukaan lapsista 70 prosenttia ei ollut saanut jotain tarvitsemaansa palvelua riittävästi ennen sijoitusta.

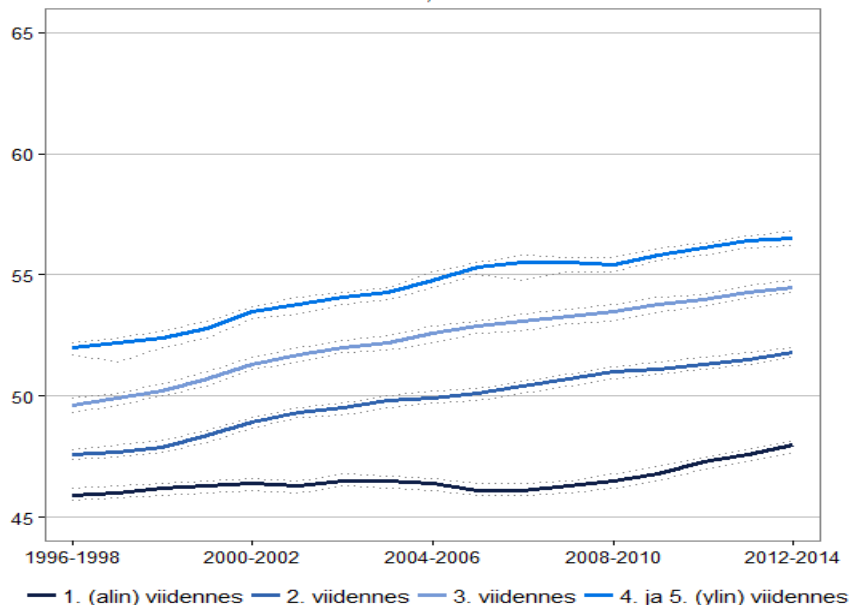
TERVEYDESSÄ JA TOIMINTAKYVYSSÄ ERIARVOISUUS EDELLEEN ISO HAASTE

- Eriarvoisuuden kaventaminen on ollut vahvasti esillä ainakin 25 vuotta, kuitenkin väestöryhmien väliset **erot ovat säilyneet suurina** ja jopa kärjistyneet
- **Ylimpiin koulutus- ja tuloryhmiin** kuuluvat käyttävät monia sote-palveluja enemmän kuin alimpiin ryhmiin kuuluvat, vaikka palvelujen tarve on suurin alimmissa ryhmissä
- Eroihin voidaan vaikuttaa ja väestöryhmien välisiä terveyseroja on kyetty supistamaan:
 - Koillis- ja Lounais-Suomen välisten terveyserojen kaventuminen
 - Imeväiskuolleisuuden suurten alue-erojen katoaminen

25-VUOTIAAN ELINAJANODOTTEEN KEHITYS 1996–2014 TULOVIIDENNEKSISSÄ

25-vuotiaan elinajanodote (vuotta)
Suomi, Miehet

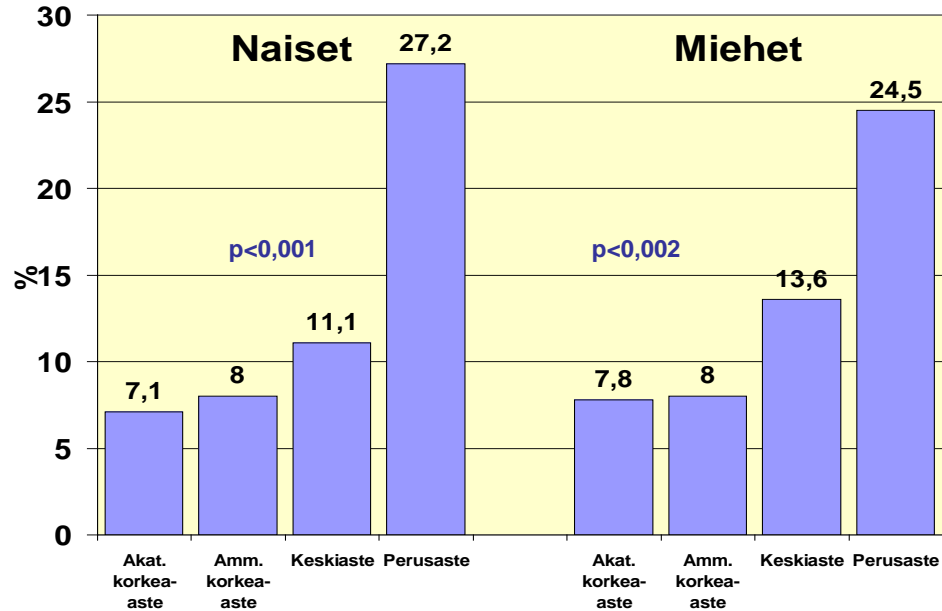
25-vuotiaan elinajanodote (vuotta)
Suomi, Naiset

Eroja on jo nuorilla aikuisilla:

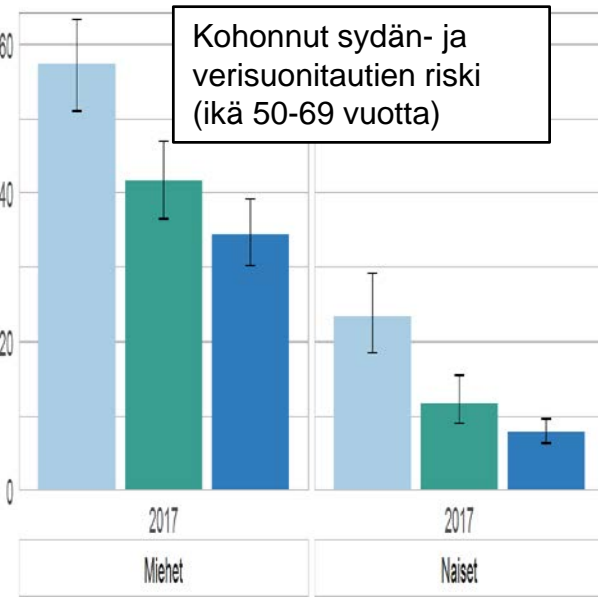
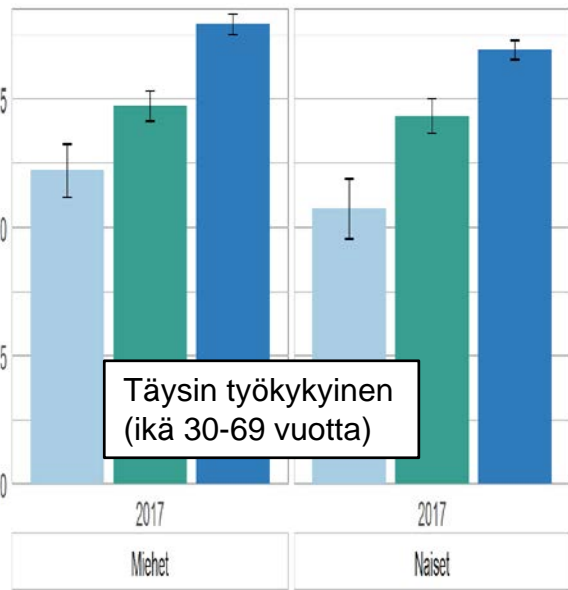
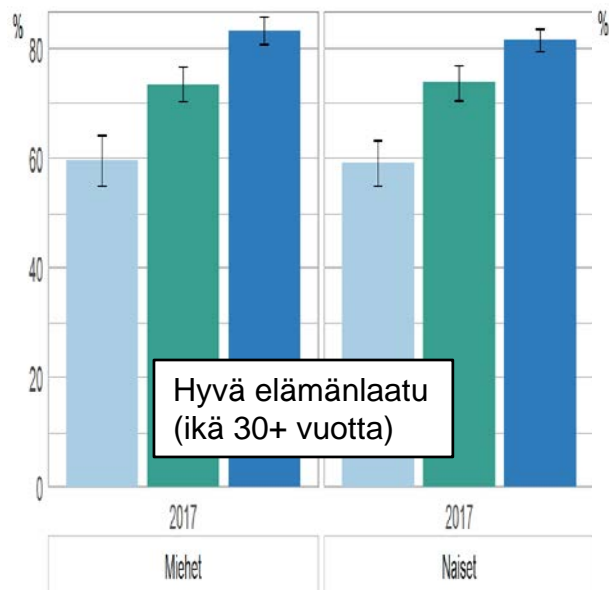
Koettu terveys keskitasoinen tai huonompi (%) 18–29-vuotiailla saavutetun/ennakoidun koulutustason mukaan

Lähde: Koskinen ym. 2005,
<http://www.terveys2000.fi/julkaisut/2005b7.pdf>

KOULUTUKSELLA MERKITYSTÄ: ELÄMÄNLAATU, TYÖKYKY JA KOHONNUT SYDÄN- JA VERISUONITAUTIEN RISKI KOULUTUSRYHMITTÄIN

Perusaste Keskiaste Korkea-aste

Perusaste Keskiaste Korkea-aste

Perusaste Keskiaste Korkea-aste

17.9.2019

FinTerveys

PALVELUT EIVÄT TAVOITA KAIKKIA

- **Hyvätuloiset** käyttävät palveluita tarpeisiinsa nähden liikaa ja toisin päin
- **Riski joutua sairaalahoitoon** sellaisen sairauden takia, joka olisi voitu hoitaa perusterveydenhuollossa on huomattavan suuri, jos henkilöllä on usea huono-osaisuuden vaaratekijä (yksin asuminen, matala koulutus, pienet tulot)
- **Pienituloiset** kuolevat hyvätuloisia useammin syhyhyn, joka olisi voitu hoitaa terveydenhuollon keinoin
- **Palveluiden ja etuisuuksien** yhteensovittamisen olennaisuus
- Digitalisaatioon mahdollisuudet pitää hyödyntää ja uhkat välttää (mutta iso osa etenkin iäkkäistä ja vähän koulua käyneistä ei ole digitaalisten palvelujen piirissä eikä osaa tai halua niitä hyödyntää)

JOS KAIKKI SUOMALAISET VOISIVAT YHTÄ HYVIN KUIN KORKEASTI KOULUTETUT, VÄHENISI SAIRAUKSIEN, KUOLEMIEN JA TUPAKOINNIN YLEISYYS SEURAAVASTI:

		henkilöä
Sepelvaltimotauteihin kuolisi vähemmän	45 %	1 385
Diabetesta sairastavien 30–74 -vuotiaiden määrä vähenisi	42 %	87 669
Alkoholikuolemat vähenisivät	50 %	1 025
Päivittäinen tupakointi 30–74 -vuotiailla vähenisi	48 %	241 377

dia: Hyvinvointi kuuluu kaikille. Sosioekonomisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen, THL 2015, <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/keinot/materiaalipankki>

[Infograafi, THL: Terveyseroilla hukataan työ- ja elinvuusia /](#)

LASKELMIA EROJEN KAVENTAMISEN TALOUDELLISISTA VAIKUTUKSISTA:

- Arviolta ainakin **80 000 henkilötyövuotta** voitaisiin välittömästi saada lisää, mikäli sairauksien esiintyvyys ja kuolleisuus laskisivat kaikissa sosiaaliryhmissä samalle tasolle kuin ne nyt ovat korkeimmassa asemassa olevilla.
- Suorien terveydenhoitokustannusten säästöt olisivat noin **1,5–2 miljardia euroa** tai 15 prosenttia terveydenhuollon menoista, jos sosioekonomiset terveyserot saataisiin poistettua.
- Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden määrä vähenisi noin 20 000:lla. Vähennys sairauspäivärahapäivissä olisi noin 1,3 miljoonaa päivää ja sairaalahoitopäivissä noin 0,5 miljoonaa päivää.

Lähde & lisätietoja: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/seuranta-ja-vaikuttavuus/vaikuttavuus-ja-kustannukset>

Viime sijassa kyse on eriarvoisuudesta, joka perustuu vallan, varallisuuden ja voimavarojen eroihin. Ne puolestaan johtavat sellaisiin arkielämän ja elinolojen eroihin, jotka ilmenevät terveydessä (Michael Marmotin, 2015).

Sosiaalisesti kestävä Suomi

Lisätietoja:

Etunimi Sukunimi

Sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi

Twitter: @twittertunnus

Sosiaali ja terveysministeriö

Internet: stm.fi

Twitter: @STM_Uutiset

